

Braam (*Rubus spec.*), Bitterzoet (*Solanum dulcamara*), Pluimstruisriet (*Calamagrostis canescens*), Witbol (*Holcus lanatus*), Moerasvaren (*Dryopteris thelypteris*), vrij veel Kussentjemos (*Leucobryum glaucum*), regelmatig Hakig veenmos (*Sphagnum squarrosum*), Puntmos (*Calliergonella cuspidatum*), Gewoon sterremos (*Mnium hornum*), plaatselijk het minder algemene Thujamos (*Thuidium tamariscinum*), Rood viltmos (*Aulacomnium palustre*) en *Sphagnum amblyllum*, in het al-

gemeen soorten waardoor in vele opzichten aan de begroeiing een meer eutrafent karakter wordt verleend. Op hogere gedeelten van de oever komen Zomereik, Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), Bochtige smele (*Deschampsia flexuosa*) en Blauwe bosbes (*Vaccinium myrtillus*) in het berkenstruweel voor.

Tenslotte nog een laatste stimulans om dit luisterrijke natuurgebied voor de ondergang te behoeden: De Boomkikker (*Hyla arborea*) is hier waargenomen.

Geraadpleegde literatuur

- Donselaar, J. van, Het vegetatiekundige onderzoek van oude rivierlopen. *Natuur en Landschap* 10 (1956) p. 3-17.
- Heukels van Ooststroom, Flora van Nederland, 1956.
- Leentvaar, P., Hydrobiologie van de Bergvennen. Twenthe-nummer van de werkgroepen van de N. J. N., dec. 1958, p. 21-24.
- Leeuwen, Chr. G. van, Delfstofwinning en natuurgebieden in Nederland. *De Levende Natuur* 58 (1955) p. 217-220.
- Meyer, W., Over de mosflora van de Nederlandse vennen. *Buxbaumia* 12 (1958) p. 46-52.
- Schimmel, H., Het „Achterveld“ van Neede. *De Levende Natuur* 58 (1955) p.....
- Sissingh, G., In: „Waterplantengemeenschappen in Nederland“, stencil, 1944.
- Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, 1 : 200.000, 1955.
- Vos, J. G., Achter Rijn en IJsel, 1957.
- Wartena, J. en Smidt, J. Th. de, Heideterrein bij Broeke (Teeselinkven), Excursierapport afd. N. en L. Staatsbosbeheer 29-6-1955.
- Westhoff, V. c.s., Overzicht der Plantengemeenschappen in Nederland, 1946.
- Westhoff, V. Ven. In: Winkler Prins Algemene Encyclopaedie, 1959.

De Rottige Meenthe bij Nijetrijne, een van de belangrijkste natuurresevaten in Nederland

S. BRAAKSMA.

(Stafafdeling Natuurbescherming van het Staatsbosbeheer)

In de omgeving van het dorpje Nijetrijne, gelegen in de gemeente Weststellingwerf ten zuidwesten van Wolvega, ligt een complex rietvelden en moerassen, afgewisseld door open watervlakten van nog niet verlande petgaten. Het staat ter plaatse bekend onder de

naam Scheenekavel, een naam die is afgeleid van het riviertje de Scheene, dat op verschillende plaatsen aan dit complex grenst of het doorkruist. Het gehele gebied heeft een oppervlakte van ruim 600 ha, waarvan naar schatting \pm 200 ha is ontgonnen tot grasland. De nog resterende

± 400 ha natuurgebied vormen een fraai voorbeeld van het laagveenmoeras dat nog in de vorige eeuw vrijwel geheel Noordwest-Overijssel en Zuidwest-Friesland heeft omvat. Het nagenoeg ontbreken in deze omgeving van het verst gevorderde verlandingsstadium, nl. het moerasbos, wijst er reeds op, dat bepaalde factoren het landschapsbeeld ter plaatse in sterke mate moeten hebben beïnvloed. Bij nadere beschouwing is het niet moeilijk vast te stellen, dat de mens ook hier een belangrijke rol heeft gespeeld bij de vorming van het landschap. De talloze petgaten en legakkers bewijzen, dat hier vroeger vervening op grote schaal heeft plaatsgehad. De in deze omgeving gelegen dorpjes Oldetrijne en Nijetrijne, met hun lintbebouwing van vele kleine lage huisjes, zijn dan ook typische woonplaatsen van een bevolking waarvan vroeger het turfsteken de voornaamste bron van inkomsten vormde. Volgens ter plaatse ingewonnen inlichtingen zou de bevolking van deze streek oorspronkelijk voornamelijk afkomstig zijn uit Giethoorn en omstreken. Ook de taalverwantschap wijst in deze richting. Men spreekt hier nl. geen Fries, maar een soort Noordwest-Overijssels dialect.

Inmiddels is de hiervoor genoemde lintbebouwing, die het gebied in tweeën deelt, er, met het vrijwel ontbreken van opgaand hout, de oorzaak van dat het Scheenekavelcomplex in landschappelijk opzicht veel minder aantrekkelijk is dan verschillende andere laagveenmoerassen in ons land. De waarde van het gebied uit natuurwetenschappelijk oogpunt vergoedt dit laatste echter ruimschoots!

Het is deze waarde geweest, die heeft gemaakt, dat de officiële natuurbeschermingsinstanties zich in 1955 alsnog hebben ontfermd over het lot van dit gebied, dat aanvankelijk in beginsel reeds voor ont-

ginning was vrijgegeven. Er werd toen besloten, dat het Staatsbosbeheer ten zuiden van het dorp Nijetrijne, zo mogelijk tenminste ± 130 ha moerasgebied aan zou kopen als natuurreservaat ten name van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Een zeer gelukkige omstandigheid was dat het merendeel van de plaatselijke bevolking sterk geporteerd is voor het behoud van een gedeelte van het oorspronkelijke moerasgebied in de huidige toestand. Het is mede hieraan te danken, dat de aankoopingen zeer vlot zijn verlopen. Het reservaat, dat inmiddels officieel de naam „Rottige Meenthe” heeft gekregen en goed wordt bewaakt, omvat nu reeds een oppervlakte van ± 150 ha!

Het is werkelijk een lustoord voor natuurliefhebbers. Vrijwel ieder vindt er wel iets van zijn gading. De mammoloog zal zich vooral verheugen over de aanwezigheid van enkele Reeën en van verscheidene Visotters. De ornitholoog over het broeden van in ons land zeldzame of minder algemene vogelsoorten, zoals bv. Roerdomp, Purperreiger, Tafeleend, Waterral, Bruine kiekendief, Velduil, Snor, Blauwborstje en Baardmees. De uiterst zeldzame Dwergmeeuw, die hier enkele jaren lang heeft gebroed, temidden van Zwarte sterns en Kapmeeuwen, heeft sedert 1955 helaas verstek laten gaan. In de trektijden is het gebied vooral van belang als pleisterplaats voor waterwild. De herpetoloog zal zich vooral interesseren voor het voorkomen van verscheidene Ringslangen. De entomologen hadden het Scheenekavelgebied, toen dit voor de andere natuurliefhebbers nog terra-incognita was, al lang ontdekt. Dit is hoofdzakelijk een gevolg geweest van het feit, dat het van lieverlee een publiek geheim was geworden, dat de Grote vuurvliinder, waarvan op de gehele wereld

slechts vijf vindplaatsen bekend zijn, hier nog een vrij gewone verschijning was. Helaas hebben de vele verzamelaars wellicht het hunne bijgedragen aan het feit, dat deze soort hier steeds zeldzamer is geworden. Het is in het dorp Nijetrijne nl. algemeen bekend, dat Grote vuurvinders een hoge handelswaarde bezitten. We mogen verwachten, dat dankzij de inmiddels ingestelde bewaking een verdere achteruitgang van deze zeldzame diersoort zal kunnen worden voorkomen!

Overigens vormen de Grote vuurvinders niet de enige bijzonderheid op entomologisch gebied. Er zijn in het Scheenkavelcomplex naar verluid nl. nog meer zeldzame vlinders aangetroffen, zoals o.a. de wespvlinder *Sphecia crabroniformis*.

Voor botanici vormt het gebied geen op-

vallend excursieterrein. Het is echter m.i. toch in bepaalde opzichten wel aantrekkelijk, o.m. gezien het voorkomen van verscheidene orchideeën (*Orchis spec.*), Galigaan (*Cladium mariscus*) en Ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia*). In plantensociologisch opzicht is het complex vooral van betekenis met het oog op de gelegenheid die het biedt, om de successie van diverse verlandingsstadia te kunnen volgen.

Tenslotte kan nog worden medegedeeld, dat eventuele belangstellenden, die dit fraaie natuurreservaat willen bezoeken, zich het beste van te voren even in verbinding kunnen stellen met Ir. J. Vliieger, Consulente bij het Staatsbosbeheer, p/a Noordersingel 100 te Leeuwarden, tel. K 5100-23068.

Iets over de bescherming van reptielen en amfibieën in Zuid-Limburg

J. TH. TER HORST.

De tot het herpes behorende dieren leiden veelal een verborgen leven en van ouds heeft de mens een bekende bijgelovige angst voor deze wezens, die zich in de schemering en duisternis ophouden, gehad. Vandaar dat de kruipende dieren bij de mens in een minder algemene belangstelling staan. Zelfs natuurvorsers hebben aan deze diergroep betrekkelijk weinig aandacht besteed. Het behoeft dan ook geen verwondering te wekken, dat over de levenswijze van het inheemse kruipende gedierte weinig bekend is. Nog minder weten wij van hun gedragingen en de juiste geografische verspreiding der diverse soorten. Weliswaar verschaffen de ruim 2000 documentaties over vindplaatsen in

Nederland, waarover de Herpeto-Geografische Dienst van de vereniging „Lacerta” momenteel beschikt, enig inzicht maar desniettemin blijven grote hiaten bestaan en vele problemen onopgelost.

Zelfs in Limburg, een provincie waarvan bekend is, dat zij een bijzondere plaats inneemt in de wereld der herpeto-fauna en waar in het algemeen iets meer aan de inventarisatie dezer dieren is gedaan, is weinig concreets hieromtrent bekend. Hoe slecht wij nog over de juiste vindplaatsen der kruipende en tweeslachtige dieren georiënteerd zijn mogen de volgende voorbeelden demonstreren. In het laatste verslag van de hierboven vermelde Dienst van „Lacerta”, hetwelk gegevens bevat die tot